

KARELSKÝ DNEŠEK

ROČNÍK 1

ČÍSLO 11/2003

VYCHÁZÍ DNE 28. 11. 2003

PROPAN - BUTANOVÉ SPOTŘEBIČE

Naše povídání o plynových spotřebičích by nebylo úplné, kdybychom nevěnovali samostatnou pozornost také propan–butanu. V současné době je prováděna rozsáhlá plynofikace mnoha obcí, ale tam, kde se ještě zemní plyn nedostal a v nejbližší době se s plynofikací nepočítá, tam se rozrostly jako houby po dešti zásobníky na propan–butan. Propan–butan se v domácnostech využívá zejména k vytápění, ohřevu vody a k vaření. V některých firmách je využíván v technologických procesech.

Nebezpečnost propan–butanu se skrývá především v jeho měrné hmotnosti, je výrazně těžší jak vzduch, a proto se drží při zemi či na nejnižších místech. Přitom vytváří se vzduchem vysoce výbušnou směs, o jejíž přítomnosti nás neinformuje zpravidla čich. Než hladina plynu dostoupí výšky nosu, je už obvykle pozdě, protože stačí jediná jiskra, nebo jiný iniciátor a výbuch zničí vše kolem.

Je samozřejmé, že prvním požadavkem na bezpečnost je používání schválených spotřebičů, které jsou v dobrém technickém stavu. Případné opravy svěříme odborné firmě, sami budeme dbát především na těsnost spojů, kterou ovšem nebude možné zjišťovat pomocí zápalky, ale mýdlového roztoku. Při používání teplometrů budeme pamatovat na dodržení bezpečné vzdálenosti od hořlavých předmětů dle návodu k obsluze.

Pozornost také zaslouží správné uložení tlakových lahvi, ať už jde o malé „bomby“ kempinkových přenosných vařičů nebo velké lahve pro stabilní spotřebiče. Vždy je třeba skladovat je v oddelených a dobře větraných prostorách. Při umístění lahve s náplní do 15 kg v kuchyni u spotřebiče je nutno zachovat vzdálenost 1 metr nebo zajistit, aby povrchová teplota lahve nepřekročila 40 stupňů. Lahve s náplní 33 kg se vždy umisťují vně budovy.

Dojde-li v prostoru, v němž jsou skladovány nebo na rozvod ke spotřebičům napojeny tlakové lahve, k požáru, je třeba je okamžitě odpojit, uzavřít a přemístit na místo chráněné před požárem, případně je chránit chlazením vodou.

V závěru ještě nemůžeme pozapomenout na používání propan–butanu k pohonu motorových vozidel. Zde se stalo zejména v začátcích velkým nešvarem zabudovat do

vozidla tlakovou lahev a udělat její propojení s motorovým prostorem. Tak toto bychom neměli dělat, neboť již dnes je spousta odborných firem, které nám alternativní spařování propan–butanu do vozidla namontují a to tak, jak přikazují platné právní předpisy. Ono ušetří se bohužel v mnoha případech nevyplatilo a že v těchto případech šlo i o lidské životy je jasné.

Používejte propan–butanové spotřebiče vždy jen k účelu, k němuž byly vyrobeny a zachovávejte potřebnou opatrnost. Jen tak budou dobře a bezpečně sloužit.

JEDNÁNÍ ZASTUPITELSTVA

Usnesení ze zasedání obecního zastupitelstva obce Karle ze dne 23.10.2003.

Obecní zastupitelstvo po projednání:

1. Schvaluje pronájem nebytových prostor pohostinství Karle slečně Kateřině Drábkové ze Svitav.

2. Schvaluje odmenu za knihovnu paní Hanusové, vyplacení 13 platu starostovi a odmenu panu Nešporovi.

3. Schvaluje poplatek za likvidaci odpadů ve výši 300,- Kč za osobu s tím, že koncetur na odpad zůstanou do konce roku 2004.

4. Seznamuje se s návrhem stanovení nájemného za pronájem hrobového místa na místním hřbitově.

POZVÁNKA NA MIKULÁŠSKOU BESÍDKU

Kulturní komise obce Karle zve všechny děti a jejich rodiče na Mikulášskou besídku, která se koná v neděli 7. prosince 2003 od 14.00 hod na sále v kulturním domě v Karli.

ROZMRAZOVÁNÍ PLAMENEM

Požáry vzniklé rozmrazováním patří mezi časté případy v zimním období v každém roce. Především v zimních měsících, kdy dochází k náhlému snížení venkovní teploty, nejsou spoluobčané a organizace na

dokončení na str. 4

OBSAH LISTOPADOVÉHO ČÍSLA

Strana 2

Prosincové pranostiky
Co uvádí kronika Karlsbrunn (Roční zvyky, Adventní věnec)

Strana 3

Vítání občánků
Pro bystré hlavy
Vánoční čas v naší základní škole

Strana 4

Vyšetrovací metody v lékařství
Rozmrazování plamenem

Příští číslo vyjde 22. 12. 2003

NEZAMĚSTNANOST K 30. 10. 2003

Obec	počet	%
Vendolí	69	15,96
Karle	32	16,10
Koclířov	65	18,31
Hradec n. Sv.	143	16,20
Kam. Horka	35	25,10
Radiměř	59	10,91
Rohozná	52	16,47
Svitavy	1257	13,98
Okres Svitavy	6338	12,85

PROSINCOVÝ KALENDÁŘ

Svátky a volné dny

Po	Út	St	Čt	Pá	Sø	Ne
				6	7	
					13	14
					20	21
					24	25
					26	27
					28	

PROSINCOVÉ PRANOSTIKY

1. prosinec

Na sv. Eligia daleko široko tuhá zima má po čtyři měsíce trvati.

Když mráz na prvního prosince, vyschně nejedna studnice.

3. prosinec

O sv. Františku Xaveru ledový vichr fičí od severu.

4. prosinec

O svaté Barboře ležívá sníh na dvoře.

Jaké je počasí na sv. Barborku, takové bývá až do vánoc.

Na svatou Barborku saně do dvoru.

Snese-li led o svaté Barboře hus, snese o Vánočních vůz.

6. prosinec

Svatý Mikuláš splachuje břehy.

Na svatého Mikuláše už je zima celá naše.

Napije-li se na Mikuláše pták z koleje, nenapije se kůň tři měsíce z řeky.

13. prosinec

Svatá Lucie noci upije, ale dne nepřidá.

Když přijde sv. Lucie, najde tu už zimu.

16. prosinec

O svaté Albíně schovej se do síně.

Závěj svaté Albíny zaplavuje doliny.

17. prosinec

O svatém Lazaru ucpi v sednici každou spáru.

21. prosinec

O svatém Tomáši meluzína straší.

23. prosinec

Svatá Viktorie obrázky na okna ryje.

24. prosinec

Na Adama a Evu čekajte oblevu.

Jitra jasná a obloha čistá, úroda hojná příští rok jistá.

Když na Štědrý večer sněží, na pytle se chmel těží.

Na Štědrý večer hvězdičky, ponesou vajíčka slepičky.

25. prosinec

Lepší Vánoce třeskuté nežli tekuté.

Zelené Vánoce - bílé Velikonoce.

Vánoce na ledě - Velikonoce na blátě.

Mráz na Boží narození - zima se udrží bez proměny.

Když na Boží hod prší, sucho úrodu poruší.

26. prosinec

Když svatý Štěpán vyfouká bláto, bude pěkné jaro na to.

Pakli na Štěpána větrově uhodí, příští rok víno špatné se urodí.

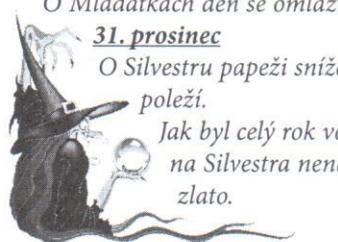
28. prosinec

O Mláďatkách den se omlazuje.

31. prosinec

O Silvestru papeži snížek si už polezí.

Jak byl celý rok voda a bláto, na Silvestra nenapadne zlato.

Co uvádí kronika Karlsbrunn

Roční zvyky

Práce a život sedláka byla určena přírodou. Měl přece svoji dílnu pod širým nebem. Během staletí vznikly krásné zvyky, které provázely práci a život po celý rok.

Když se podíváme na to, co nás celý rok provázelo, byla to slavnost jara, léta a zimní slavnosti.

Ve středu pozornosti jarní a letní slavnosti bylo růst, zrání a žně. V zimních slavnostech stálo v popředí světlo a slunce, rozloučení s nimi. Den byl stále kratší, proto se stalo, že jsme toužili po světle.

Proto shledáváme v zimě potřebu světla a dny jsou stále kratší a kratší. Tu se stává, že přichází tajemné bytosti stále blíže a blíže, a my slyšíme budoucno.

Zimní kruh začíná na sv. Martina a končí na Hromnice.

11. 11. na sv. Martina je k obědu husa, v mnoha obcích se dělá procesí s lampióny.

30. 11. je den sv. Ondřeje: mladá děvčata vezmou kapesník, do jeho tří rohů vloží jména chlapců a udělají uzel. Čtvrtý roh je prázdný. Potom jdou pozpátku do postele a říkají při tom:

Postýlko jdu k tobě,
sv. Ondřej, prosím tě,
nech mě vidět ve snu,
kdo bude můj milý.

Kapesník se vloží pod polštář a více se nesmí mluvit. Ráno se rozváže jeden uzel a ukáže se, kdo bude budoucí ženich nebo ještě žádného míti nebude.

Adventní věnec

První adventní neděli se zavěší do světnice adventní věnec a rozsvítí se první svíčka. Každou následující neděli se rozsvítí další, až jsou rozsvíceny všechny čtyři. V adventu chodíme, kdo může, ráno do kostela na rořaty. I školáci jdou ráno ještě ve tmě do kostela na mši a potom do školy. Nosí s sebou svazek sviček a pokaždé jednu oddělí a zapálí. Svičky hoří na lavicích v tmavém kostele a zdá se jakoby byla kolem dětí svatozář.

4. 12. je sv. Barbory. Nařežou se barborky, jsou to větvíčky třešně, dají se do vody a rozkvétou-li do vánoc, můžeme doufat, že budeme mít v domě nevěstu.

6. 12. je sv. Mikuláš – přichází v doprovodu jednoho nebo dvou čertů. Od Mikuláše dostaneme odměnu, od čertů, když je to nutné výprask. Pekly se Mikuláše z kynutého těsta, místo očí rozinky. Některé děti si dávaly večer před Mikulášem za okno talíře, třeba jim sv. Mikuláš něco nadělí, všude nemohl přijít.

Štědrý večer – přinesl se z lesa stromek, většinou jedlička. Byla ozdobena svičkami, hvězdičkami, andělskými vousy, cukrovými pusinkami a kouličkami. Typickým pečivem na vánoce byla vánočka z dobrého kynutého těsta, plétaná z devíti dílů: dole čtyři prameny, potom ze tří a nakonec ze dvou. Představovalo to miminko.

Od vánoc do Tří králů byly tak zvané svaté noci, v tomto čase se nemělo věset prádlo. Jako příroda tak i člověk měl být v klidu.

Na štědrý den a na Silvestra byly známé různé zvyky. Když jsme po večeři seděli a byl čas jít do kostela na půlnocní, byl čas na to podívat se do budoucnosti.

Dana Pavlišová

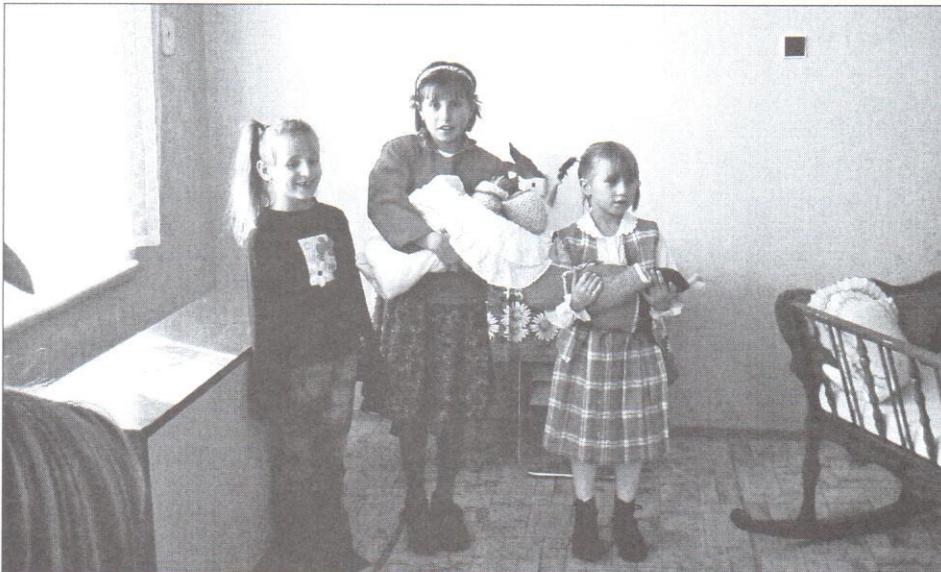
VÍTÁNÍ OBČÁNKŮ

V sobotu 8. listopadu proběhlo v zasedací místnosti Obecního úřadu slavnostní uvítání nových občánek. Novým občánkem naší obce se stala Terezka Vojtová, narozená dne 26.07.2003.

Terezku, její rodiče a prarodiče za OÚ přivítal starosta pan M. Vokál a za kulturní komisy obce Karle paní I. Bukáčková, která také s dětmi (Sára Benková, Eliška a Hana Pechanovic) připravila krátký kulturní program. Děti vystoupily s pásmem básniček a písniček.

Pan starosta předal květinu a malý dárek rodičům a poprál jim hodně štěstí a radosti při výchově Terezky a Terezce hodně zdraví v jejím životě.

(E.J.)

Která princezna je pravdomluvná ?

Pro
bystré
hlavy

Král měl tři dcery: Anežku, Berty a Ceciliu. Anežka vždycky mluvila pravdu, Berta vždycky lhala a Cecilia někdy mluvila pravdu a někdy lhala.

Ke dvoru přijel cizí princ, aby se ucházel o pravdomluvnou Anežku. Král jej zavedl do trůnní síně, kde všechny tři dcery seděly vedle sebe, a že princi Anežku dá, pokud pozná, která z nich to je. Přitom smí každé z nich položit jedinou otázku. Princ chvíli přemýšlel a pak položil všem tutéž otázkou:

„Jak se jmenuje princezna, která sedí uprostřed ?“

Princezna sedící vlevo odpověděla: „Anežka“, princezna sedící uprostřed „Berta“ a princezna sedící vpravo řekla „Cecilia“.

Princ se jen malíčko zamyslel a řekl: „Ty jsi Anežka“. A měl pravdu.

Poznali byste podle odpovědí, která z princezen je pravdomluvná Anežka ?

Princezna sedící vlevo není Anežka, neboť by lhala. Kdyby pravdomluvná Anežka seděla uprostřed, musela by odpovědět „Anežka“, znamená to, že Anežka je princezna sedící vpravo.

A můžeme určit více. Princezna sedící uprostřed nemůže být Berta, protože Anežka řekla, že se jmenuje Cecilia.

Princezny tedy seděly v tomto pořadí: Berta, Cecilia, Anežka.

Vánoční čas v naší základní škole

Jako každoročně, tak i letos začínají pedagogové naší školy přemýšlet o Vánocích již dlouho před adventním časem a chystají mnoho nápadů, jak dětem radostně zkrátit tu dobu čekání.

Nám dospělý čas letí, ale pro naše děti je celý prosinec k nepřečkání. A proto učitelky připravily pro školáky mnoho zajímavého:

VÁNOČNÍ DÍLNY

28.11. od 14 do 18 hod.

Již tento pátek budou dveře naší základní školy otevřeny pro všechny žáčky i jejich rodiče a ostatní příbuzné až do 18 hodin večer. Všichni zájemci mohou přijít a pod vedením učitelek si vyrobit mnoho krásných výrobků, které zkráší jejich domovy v adventním čase. A co Vás čeká? Můžete si nazdobit adventní věnec, vánoční perníčky, můžete si vyrobit krásné papírové ozdoby, vlastnoručně zhotovit malovanou vánoční svíčku, namalovat obrázek na sklo, vystříhat ozdoby do vašich oken a spoustu dalších hezkých výrobků. Celá škola bude vánočně vyzdobena a kdo nebude mít chuť vyrábět může si přijít ochutnat vánoční cukroví a jiné dobrůtky nebo alespoň „nasát“ vánoční atmosféru.

MIKULÁŠSKÁ NADÍLKA

Pravidelnou akcí se stala mikulášská nadílka v naší škole. Děti dostanou sladkou odměnu za svoje školní snažení.

VÁNOČNÍ VÝLET

18.12.

Letos pojedeme do Brna na vánoční trhy a výstavu betlémů. Výletu se mohou zúčastnit i rodiče.

VÁNOČNÍ KONCERT

19.12.

Srdečně zveme do naší školy v pátek 19.12. na vánoční koncert. Bude se konat od 10.00 hod. a vystoupí zde také školní tanecní kroužek.

Snad nám dospělý v tom uspěchaném čase uteče adventní doba co nejponalejí a jako rodiče si najdeme čas na to, abychom našim dětem zpříjemnili to čekání a prožili jej s nimi co nejlépe.

(p.c.)

VYŠETŘOVACÍ METODY V LÉKAŘSTVÍ

V dnešní době "moderní medicíny", existuje řada vyšetřovacích metod, které umožňují rychlé a přesné stanovení příčin obtíží. Řada z nich je však pro nás neznámá a máme z nich občas i zbytečný strach. V tomto článku budete proto s některými z nejčastějších vyšetřovacích metod seznámeni, abyste věděli co obnáší.

1. BRONCHOSKOPIE

- jedna z nejdůležitějších metod k vyšetření průdušnice a průdušek
- spočívá v zavedení kovové ohebné trubice vybavené optikou a osvětlením do průdušek
- provádí se místní znečistlivení, lze podat i léky na uklidnění.

2. EEG = ELEKTROENCEFALOGRAFIE

- vyšetření zachycující tvorbu impulsů v mozku
- slouží k diagnostice bezvědomí, epilepsie, mozkového krvácení a nádorů
- vyšetření neboží, není třeba žádná příprava, jen je třeba mít rádně umytoú hlavu

3. EKG = ELEKTROKARDIOGRAFIE

- vyšetření snímající srdeční akci pomocí elektrod umístěných na kůži
- během vyšetření se na papír zapisuje křivka pomocí které lékař dokáže například diagnostikovat infarkt nebo poruchy srdečního rytmu
- nebolestivé trvá pouze několik minut
- někdy je potřeba sledovat srdce 24 hodin, k tomu slouží malý přístroj, který se elektrodami připojí k tělu a 24 hodin zapisuje křivku, vyšetření pacienta nijak neomezuje, vykonává veškerou činnost na kterou je zvyklý při obtížích jako např. dušnost nebo bolesti na hrudi si udělá záznam do přiloženého letáčku
- druhý den odevzdá přístroj lékaři, který natočený záznam (křivku) vyhodnotí
- toto vyšetření se nazývá HOLTEROVY MONITOROVÁNÍ, zkr. HOLTER

4. GASTROSKOPIE

- endoskopické vyšetření žaludku pomocí optického přístroje
- slouží např. k odhalení žaludečních vředů nebo nádorů a krvácení
- provádí se na lačno, místní znečistlivení hltanu
- vyšetření je nepříjemné ale nebolestivé

5. KOLONOSKOPIE

- optické vyšetření tlustého střeva
- před vyšetřením je pacient lačný a tlusté střevo je třeba zbavit zbytků od stolice pomocí projímacích prostředků a klystýrů

6. ANGIOGRAFIE = kontrastní vyšetření cév

- rentgenové vyšetření při kterém je do krevního oběhu vstříknuta kontrastní látka, která způsobí to, že původně neviditelné cévy se stanou na rentgenovém snímku viditelnými
- slouží k diagnostice uzávěru a onemocnění cév

7. MAMOGRAFIE

- rentgenové vyšetření prsu na přítomnost případných uzlů a cyst
- slouží k diagnostice nezhoubných a zhoubných nádorů

8. CYSTOSKOPIE

- optické vyšetření močového měchýře
- provádí se po znečistlivení močové trubice speciálním gellem
- slouží k odhalení nádorů, poranění, vývojových vad a při nalezení cizích předmětů jako např. kameny močového měchýře.

9. CT = POČÍTAČOVÁ TOMOGRAFIE

- jedná se o tzv. znázorňující vyšetřovací metodu, jejiž výsledkem jsou snímky umožňující lékaři posoudit stav nemocného a lokalizaci chorobného ložiska
- pracuje na principu rentgenových paprsků
- vyšetření je nebolestivé

10. ULTRAZVUKOVÉ VYŠETŘENÍ = SONOGRAFIE

- nebolestivé a nenáročné vyšetření
- základem vyšetření je krystal, který umožňuje vysílat a zpět přijímat zvukové vlny

Před každým vyšetřením, kterého se zúčastníte, je každý lékař povinen vás seznámit s tím co je to za vyšetření, jak se provádí a jaké komplikace se mohou vyskytnout. Odstraní se tak zbytečné předsudky a strach.

ROZMRAZOVÁNÍ PLAMENEM

pokračování ze str. 4

tento pokles důsledně připravený. Dochází pak k zamrzání vodovodních potrubí, dopravních prostředků, přístrojů, strojů a armatur. Při požadavku rychlého rozmrazení těchto zařízení se přistupuje především k rozmrazování.

Ze statistiky požárů jsou známé případy, kdy došlo k požáru zemědělských objektů, případně k otravě dobytka oxidem uhelnatým a následně k jeho úhynu. Příčinou bylo rozmrazování zamrzlého vodovodního potrubí zapálením slámy, kterou se potrubí obložilo.

Po víkendové návštěvě u rodičů se rodička vrátila do svého domku a majitel zjistil, že je zamrzlé potrubí ústředního topení ve sklepě. Jak na to, když je v domě velká zima, pomůže nám benzínová letlampa, ale ouha nastala zrada, staré noviny a pavučiny v těsné blízkosti potrubí se snadno a rychle vzaly a majitel se musel dát na ústup. Zahrál se on i hasiči, kterým se naštěstí podařilo zachránit obytnou část domu.

Obdobně známe případy požárů dopravních prostředků, především nákladních automobilů a autobusů, které jejich řidiči rozmrazovali rozděláním ohně pod vozidly. Obdobný postup známe v mnoha dalších případech, příčinou však vždy bylo rozmrazování nepřípustným způsobem a výsledkem pak požár se značnými škodami.

Přitom známe řadu bezpečných způsobů rozmrazování, které však osoby provádějící rozmrazování nepoužívají jen proto, že travají o trochu déle než uvedené nebezpečné způsoby. Je to především rozmrazování horkou vodou, kdy zamrzlé potrubí, armaturu, či další předmět poléváme horkou vodou, nebo nám pomůže horká pára.

Nejčastěji dochází k zamrzání vodovodních potrubí, kde lze doporučit především elektrické rozmrazování. Je to způsob, při kterém se používají rozmrazovací transformátory, toto rozmrazování smí provádět pouze osoba a lze jej použít jen na kovová potrubí, nejsou-li jednotlivé části izolačně oddělené. Další osoba musí sledovat, nedochází-li k nadmernému oteplování potrubí, především tam, kde nemáme jistotu, že se nedotýká hořlavých částí objektu, či zda není izolováno hořlavým materiélem. Zde je možnost vzniku i po provedeném rozmrazení.

Při dodržení uvedených způsobů a podmínek rozmrazování lze vzniku požáru bezpečně předejít. V každém případě však vyloučíme použití otevřeného plamene. I když jsou uvedené bezpečné způsoby možná trochu pracnější a zdlouhavější, tuto nevýhodu mnohokrát vyváží to, že objekty a zařízení ochráníme před vznikem požáru a následných škod.

